

MAREK HLAVICA

WC
FRIENDLY

DOBRY DEN
A DALŠÍ NECHUTNÉ
SPROSTÁRNÝ

nastole

Dobrý den a další nechutné sprostárny

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Marek Hlavica
Dobrý den a další nechutné sprostárny – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

DOBRÝ DEN **A DALŠÍ NECHŮTNÉ** **SPROSTÁRNÝ**

MAREK HLAVICA

© Marek Hlavica, 2026

Photos © Jana Jabůrková a Jiří Turek (J3T), 2026

E-book konverze © GDTP Studio Albatros Media, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-7448-661-6

ISBN e-knihy 978-80-7448-671-5 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-7448-674-6 (1. zveřejnění, 2026) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7448-675-3 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

WC FRIENDLY

Jak dlouho sedíte na záchodě? Samozřejmě záleží na stravě. Při správné životosprávě můžete mít tzv. „americký hovno“. To je termín, kterým vynikající bluesman a textař Peter Jurkovič popsal exkrement, který vás dlouho nezdrží. Američan je ulizávaný, hladce oholený chlapík s širokým úsměvem a zářivě bílými, pravidelnými zuby z reklamy. Taková sterilní dokonalost! A právě tak si představte výtvar, o němž je řeč. To třeba ležérní, rozčepýřený Francouz s interesantním strništěm je úplně jiný materiál.

Pak ovšem také záleží na tom, jakým je kdo vybaven trávením. Pro někoho je návštěva WC vteřinovou záležitostí, jiný se snaží úporně a na etapy. A to už vůbec neberu do hry takové stavy, jako jsou průjem nebo zácpa! Zdá se vám toto téma nechutné? Vydržte! Brzy ho přenesu do intelektuálních výšin.

Tak tedy – Hlavicové jsou rodově zatíženi pomalou variantou závěrečné fáze metabolismu. Komplikovalo to partnerské vztahy mému otci, jinak to bylo u mne. Ženy a dívky nesly úkorně, když na nás musely potupně dlouhé minuty čekat. Postávání na chodbách před dámskými toaletami je přece výsada výsostně mužská. Naštěstí žádná z našich někdejších partnerek nevyužila skupinového lelkování před plesovými toaletami k hledání vhodnějšího milce. Asi probírání záchodových habitů není ideální oslí můstek k cituplné konverzaci.

Přestože jde o zjevný hendikep, podařilo se mnoha vynikajícím osobnostem přetavit vyseďávání na prkýnku v pozitivum. Mnozí by zdaleka nebyli tak vzdělaní, kdyby jim život dopřál jen samé Američany. Nejedna toaleta se změnila v čítárnu. Ideálním čtivem jsou časopisy. Články mají různou délku a je možné je konzumovat v závislosti na momentální kondici. Někdy stačí prolistovat obrázky, jindy přijde vhod čtyřstránkový rozhovor. Nejlepším záchodovým materiálem jsou ovšem krátké texty – povídky, fejetony, básně, slovníková hesla. Ty je možné řetězit podle potřeby. A to doslova. Když člověk čeká na pointu svého tělesného snažení dlouho, zvládne i několik point literárních. To tlusté romány bez kapitol jsou pro záchodové čtení vysloveně nevhodné. Kdo si má pamatovat návaznosti!

Domnívám se, že je na světě dost zákazníků jako stvořených pro speciální edici „WC FRIENDLY“, která by čtenářům usnadnila orientaci. Rozhodl jsem se tuto díru na trhu zaplnit vlastním autorským počinem. Jak dopadlo jednání o výběru vhodného papíru pro tisk, můžete právě teď sami posoudit. Případně ocenit.

Předmluva pro čtenářky knih mé matky

Hned zkraje se omlouvám za genderovou nevyváženost, ale pravda je, že moje matka dvacítkou knih, které vydala, oslovila především čtenářky. Také na četných besedách s autorkou převažují ženy. Na druhou stranu i násilně přivlečení partneři, kteří se možná původně chtěli dívat v telce na kolovou, odcházejí spokojeni. S ústy od ucha k uchu. A podobné to bude i s knihami mé matky. Jen přesvědčit Jardu, aby příslušně načesanou a nastrojenou Marii doprovodil do kulturáku na „nějakou Devátou“, je snazší než ho donutit k četbě. Zvlášť když na obalu publikace není ani ryba, ani bombardér, ani špion s revolverem nebo fotbalista. Proto je čtenářů knih mé matky oproti čtenářkám poskrovnu.

Takže teď už je jasné, že mojí matkou je herečka a spisovatelka Ivanka Devátá. S vámi, které sledujete její tvorbu průběžně, si budu tykat. Konečně, znáte mě od malinka. Víte o mých prvních krůčcích, o mých prvních literárních pokusech, které jsem mamince diktoval jako předškolák. Znáte i moje poklesky. O to jsme si bližší.

Takže, holky, máte zcela mimořádnou příležitost přečíst si knihu, kterou napsal vám důvěrně známý literární hrdina. Jako by D'Artagnan napsal knihu, v níž občas zmíní Dumase. Také v této knížce se s Ivankou Devátou párkrát setkáte. Ale šetřím ji i vás. Neuvádím na „pravou míru“ její historky, ve kterých figuruji. Nepíšu, že tam či onde to s tím šermováním Dumas trochu přehnal nebo že to tenkrát s Milady bylo jinak. Dumas i Devátá vytvořili svůj svět, do kterého vás, čtenářky, vtáhli, a ani živoucí literární postava nemá právo brát vám půdu pod nohama.

Předmluva pro ostatní

Napsal jsem toho dost. Novinařinu jsem ovšem pověsil na hřebík v roce 1993 a pak už šlo o texty spíše funkční nebo odborné. Nikdy jsem neměl autorské puzení psát knihy. Také jsem nikdy nesledoval sportovní přenosy a nezajímala mě auta. To všechno se změnilo.

Zničehonic se krátce před pandemií Covidu 19 přihlásila odložená autorská ambice. Nejdříve v písňových textech, následně v krátkých útvarech, kterým můžeme říkat fejetony. Za dob mých žurnalistických studií jsme nacvičovali různorodé novinářské útvary, jako byla glosa, poznámka, črta, medailon, fejeton... Mám pocit, že ten jediný přežil do dnešních digitálních dob.

Devět let jsem strávil v časopise Mladý svět, který byl dlouhou dobu etalonem autorského způsobu psaní. Dnes už abyste takový titul pohledali. V tzv. autor-ském časopise se četli autoři pro způsob jejich vyjadřování a myšlení. Tak se také četl Křesťan a jeho fejetony, lhostejno, o čem byly. Rudolf Křesťan byl po dlouhou dobu téměř synonymem fejetonu. V jeho kolegiální, laskavé společnosti jsem se vyučil žurnalistou.

O desítky let později jsem dostal příležitost publikovat své texty v časopise Forum24. Vítaná příležitost! Přišla zhruba v období navráceného apetitu psát fejetony. Rozjel jsem se k pravidelnosti, která je podmínkou jakékoli solidní práce. Když spolupráce s Forem24 skončila, pokračoval jsem dál pro „přátele“ na facebookovém profilu. Bez ladu a skladu, bez omezení délkou nebo tématem. Protože moc dobře vím, že vzdát se soustavné činnosti pro mne znamená vzdát se jí jednou provždy. A je jedno, jestli by to mělo být cvičení, nebo psaní.

Naléhání „přátel“ na mém FB profilu poprvé zažehlo ambici uspořádat fejetony do knihy. Obsahuje celkem 135 textů ve třech kapitolách. „Důvěrná sdělení“ zachycují osobnější pohledy a historky. Mají asi nejbliže ke knihám mojí maminky, která čerpá výhradně (jen mimořádně nepřiznaně) z osobních zážitků. „Výsledky pozorování“ jsou komentáře a postřehy k obecnějším otázkám a jevům. A konečně kapitola „Sdělovací technika“ shrnuje texty, které mají nejbliže k mé profesi. Zabývám se komunikací. Proto mě zajímá jazyk, jeho proměny, řečnické triky, mediální kliše, manipulace demagogů. Zní to velmi odborně, ale nenechte se mýlit, jsou to všechno důvěrně známé a praktické věci.

Protože jsem sám nesoustředěný, těkající čtenář, mám rád knížky s krátkými texty, které můžete číst na přeskáčku. Nemusíte se nořit do atmosféry. Nemusíte si vybavovat návaznosti a kauzality. Takovou knížku vám předkládám. Tak co – máte chvílku?

Marek Hlavica

OBSAH

Důvěrná sdělení	13
Mizení	14
Pokrývání	15
Vysavač	18
Přístroje	20
Ruchy domova	23
Tichá domácnost	25
Hned	27
Umění odejít	28
O kabrioletech	30
Veterán	31
Sedadlo smrti	33
Bez psa	36
Ohrožený druh: děd	37
Na nákup	39
Kořeny housky se salámem	42
Óda na kůrčičky	43
Brzda	44
Dojímavý kmet	46
Pořád dokola	47
Vinnetou	49
Status	50
Blektáj	53
Už to není ono	54
Ověsky	55
Zvony	57
O obalu bez obalu	58
Tlustota	59
Předávkování	60
Jak jsem sebou málem seknul	63
Spánek	64
Turek	66
O plynu a plynatosti	68
Hodný chlapec	69
Rváček	70

Násilí	71
Ideální muž	73
Hry	74
... a spali a spali a spali	76
Co je v domě... ..	78
Úchyl	80
Antifanynka	81
Mají učitelky smysl pro humor?	82
Titul	84
FFFF	85
Blízky člověk	86
Paranormální průplesk	87

Sdělovací technika	91
Ať šmakuje!	92
Burgr	92
Jáchyme, hod' ho do Amy	94
Challenge	96
Nedílná součást	97
Jejich lidi	98
Budeme si tykat, jo?	99
Děvčata, přechylujte!	100
Na hajzl	101
Náramkové návyky	102
Koncovky života	103
Starožitnosti	104
Umění zaklepat	107
Sbírat body	108
Nepřítel a oponent	110
Jak otevřít okno ve vydýchané místnosti	111
Síla hlasu	112
Po nebožkách	113
Mišišo pro Babiše	115
Nezávislí pozorovatelé	116
Svět nebude jako dřív	117

Ty demokrate svinskej!	118
Šumák	119
Konec ironie?	120
Dobrý den natvrdo	121
Opilecké historky	122
Prdel	123
Neponižovat a neubližovat	124
Klasika má krátkou paměť	125
Bulvarizace počasí	126
Býti hvězdou	128
Valná hromada	129
Vrátí se soudruh?	130
Výdobytek	131
Břemeno	132

Výsledky pozorování	135
Prosperitou k vyhynutí	136
Zamčeno	137
Chvála biflování	139
Chleba	140
Jak vypadá uprchlík	141
Ohnivé peklo	142
Šmik!	144
Zpropadené centrály!	145
Nevěrná manželka a Židi	146
Kdo drží deštník?	147
Zásadní krok do prázdna	148
Když inženýři tančí	149
Důstojnost na finský způsob	150
Plebejci	151
Čínskej šmejda	152
Designový	154
Podolské schody do nebe	155
Hrnky	157
Nebude a bude dražší	159
Zničující baterie	160
Božský ofuk	161
Drbastika	162
Neslavní	163

Co prozradí značka	164
Zasraná Pařížská	165
Komár	167
Sršeň	168
Ve Varu	169
Holota na koupališti	170
Nemít názor	171
Odzadu	172
Příbalový leták	173
Zubařská symfonie	175
Trestná péče	176
Fronta	178
Tetůčko	179
Vrh floskulí	182
Když housle lkají	183
Výchova pornem	185
Pěčko v církvi	188
Principiální spor	190
Píchání v České televizi	191
Krvavé divánky	193
Sportovní svlékání	194
Nejzbytečnější dokument	195
Tahle práce není pro starý	197
Virvál v galerii	198
Proč hnije letní čas	199
Paralelní vzrůšo	200
Fekální období	201
Panenství	202
Odpor a vášně	204
Nejdříve zábava	205

DŮVĚRNÁ SDĚLENÍ

1. část

MIZENÍ

Padesát let jsem byl zvyklý zvednout na zastávce tramvaje oči a zvědět, kolik je hodin. Je to jedno z těch míst, o kterých vím, že tam hodiny jsou a že se na nich mohu zachytit pohledem. Jenže ony tam najednou nejsou. Zmizely. Tak jako z jiných míst, kde přece „vždycky byly“! Jako by mi někdo něco ukradl.

Každý má více či méně chytrý telefon, více či méně chytré hodinky. A úplně všichni jsme chytří dost, abychom si s orientací v čase bleskem poradili. Ale stejně! Kdosi mne svým rozhodnutím, z velmi racionálních důvodů (žere to proud, musí se to pořídit a udržovat), připravil o rituál, který provozuji celý život. Nevím to přesně, ale po celé zemi jsou desítky, možná stovky míst, kde automaticky zvedám oči, protože vím, že tam jsou. Tedy pokud tam ještě jsou.

Mizení zachytných míst z veřejného prostoru je setrvalé, ale v posledních dvaceti letech jaksi akcelerovalo.

Klepadla na koberce, telefonní budky, plakátovací plochy, poštovní schránky a teď už i celé pošty. Likvidace poštovních úřadoven je bolestná, protože leckde jsou pošty střediskem společenského ruchu, jistotou (ne)vládného zacházení, typické vůně. Místem každoměsíčního přechodného zbohatnutí, radostných oznámení, překvapivých zásilek, nepříjemných obsílek, úložek, složenek. Místem rozmarného pokoušení loterijní štěstěny. To vše náhle zmizí. Zůstanete civět na místo, kde za dveřmi neslyšně duní vybydlená prázdnota. Ba co hůře – začne se tam nabízet něco nemístného.

Vždycky mne rozradostní, když objevím instituci, kterou už vídávám deseti lety na stejném místě. Cukrárnu proti pražskému Veletřnímu paláci, hospodu U Houbaře tamtéž, prodejnu knih na ulici Milady Horákové. Lékárnu U Anděla, spodní prádlo a noční košile na Štefánikově ulici. Jsou stále vzácnější, taková místa. Nakonec musím vzít zavděk tím, že Národní divadlo je stále divadlem a Pražský hrad hradem. Zatím. Ani slovné budovy nejsou ušetřeny historické proměny. Někdejší pražská burza se proměnila ve Federální shromáždění a následně v Národní muzeum. Ministerstva a magistrát sní o moderních budovách z betonu. Co bude se starými z cihel?

Rozum přitakává, ale bolavá duše se brání: alespoň něco nechte na svém místě! Aspoň tu poštu! Proto tolik řečí o povinnosti státu zajistit občanům obslužnost. V zásadě jde o institucionalizovanou nostalgii.

Poštovní smutnění odezní a život půjde dál. Z okna své pracovny jsem vídal, jak se na Petřském náměstí bourala někdejší poštovní koňská stanice. Na centrální stáje – lomoz poštovních povozů a spokojené odfrkování koní – už v osmdesátkách upomínala jen koňská hlava na bráně do zchátralého dvorce. Dnes tam stojí kancelářská budova. Pláče někdo? Snad jen v koňském nebi smutně ržají dušičky poštovských valachů. Ale na zemi, v našem světě teď a tam, vesele cinkají příbory jakéhosi steakhousu. A proč ne, když nevaří z koniny.

POKRÝVÁNÍ

Jsme povrchní. Já i moje žena. Těžko říci, kdo víc. Asi ona. V pokrývání vodorovných povrchů jsme fakt dobří. Stoly, postele, kuchyňské linky, skřínky, skříňe, komody, sedací nábytek všeho druhu, schodišťové stupně, parapety. Ale také méně ortodoxní odkládací plochy – běhací stroj, okraje vany a umyvadla, hifi souprava a její reproduktory, topná tělesa.

Když jsem se do bytu nastěhoval, vládl tu estetický řád, který diktovaly působivé průhledy, hra světla, harmonie objemů, materiálová vytříbenost. Ne, nebyl to ten interiér z časopisů o bydlení, kde této harmonie dosahují absurdními prvky, jako jsou tři naprosto stejné vyžehlené bílé košile na ramínku v pravidelně odměřených rozestupech, které demonstrují, jak nádherná je ona šatní skříň, do níž následně potřebujete umístit zabahněnou větrovku, kožich, dva odložené pánské obleky, kožený kabát po otci, lyžařskou bundu, flaušák do divadla, několik pestrobarevných košil, smoking a neopren. Ne, to byl esteticky vybroušený intérieu gentlemana, kombinující strohou modernitu s opulentní autorskou vázou na stole.

Ano, stůl, tam můžeme začít! Tak na stole nebývalo nic kromě kytice (do uvadnutí), oběda a večeře (do snědení a uložení nádobí do myčky) a čerstvé zakoupeného časopisu (do jeho transportu k ušáku). Ovšem psací stůl, to je odjakživa jiná káva.

Pojďme si to říci otevřeně: neexistuje pracovní stůl, který by byl dostatečně velký na to, aby se na něj vešly všechny věci, které potřebujete mít nadosah. Pohledy do pracoven slovutných mužů a žen to potvrzují. Všude pracovní stoly přetékají dokumenty, knihami, nádobami na psací potřeby. Znáám jen jednu výjimku – pracovní stůl mého děda. On k němu ovšem usedal, jen když psal přání k Vánocům a jiným svátkům. Jeho pracovním stolem byl klavír. A tam na klávesnici z praktických důvodů nemůže mít hrnky od včerejšího čaje, krabičku s cigaretami, klíče, posmrkaný kapesník, složenku, diář, haldu papírů s poznámkami, nějakou tu odloženou korespondenci, kalkulačku, vizitky a takové ty věci. Ale i tak se na dědově stole našlo pár předmětů, na které jen sedal prach. Tak třeba krystalický polodrahokam ze Sverdlovska uzpůsobený jako držák pera. Jako dítěti mi z jeho jiskřivé nádhery oči přecházely. Stejně jako ze skleněného těžítka, v němž trůnila stříbrná kočka.

A pak tu byl ten veliký zlověstný brouk. Na mramorové desce seděl kovový, bratru deseticentimetrový roháč, kterému když se odklopily krovky...

hle, praktická schránka na kancelářské sponky! Dva z těchto předmětů jsou dnes součástí mé stolní výbavy. Ale v tom chaosu na stole byste je možná ani nenašli. Když se tak rozhlednu kolem sebe: mezi množstvím papírů najdete sešívačku (mohla by být v šuplíku, ale to bych ji také mohl dlouho hledat!), děrovačku, památeční těžítko po zesnulém příteli, které zatěžuje sloupec zajisté nepostradatelných vizitek, krabičku s lepíky, sklenice s propisovačkami. Řada z nich nepíše, ale kde má člověk hledat čas na takovou marnost jako vyhazování propisek, že? Starožitný kalamář. Pěkná věčička, teď v ní jsou jakési šroubky, které se nesmějí ztratit! Ale nevím proč. Knoflíček od košile. Mojí? Těžko říci, žádný mi nechybí. Ale jakmile ho někam zašantročím, ukáže se jako nepostradatelný. Krabička s kapesníky, miska s drobkami (dříve sušenkami). Ale tu už vážně odnesu do kuchyně, slibuji! To všechno jsou stálíce. A pak se tu objevují objekty dočasné, ale někdy skoro tak dočasné jako přítomnost sovětských vojsk na území ČSSR. Včera jsem likvidoval program českých galerií, protože končil prosincem loňského roku. Jiné místo už pokrývá aktuální. Svatební fotografie mé matky, kterou jsem slíbil naskenovat kolegyni. Musím ji vrátit (fotografii, ne kolegyni), ale když ji šoupnu do šuplíku, nestane se to nikdy. Permanentky do různých zimních středisek. Měl bych na ně vymy-

slet nějaké šikovné místo. Ale až po sezoně, teď jsou pěkně po ruce. Aukční katalog. Ten je tu omylem, obvykle pokrývá sofa v obýváku. A pak nesmírné množství volných listů papíru, na které črtám poznámky, telefonní kontakty, zárodky písňových textů, akordové značky.

To vše jen předměty na jednom stole. Rozhlédnu-li se po pracovně na vodorovných plochách, vidím: památeční doktorský kufřík Josefa Kemra, cenná to memorabilie slavného herce, krabici s cívkou k cívkovému magnetofonu. Ten sice nemám, ale dostal jsem cívku darem a nemohu se s ní rozloučit. Krabici na model BMW Z3. Model sám spočívá opodál. Ale co s originální krabicí? Jak každý sběratel ví, je součástí té cenné sady! Fotografie Ještědu v rámečku od mé dcery. Dvoukilový svazek Výstava jako medium – čítá 1 035 stránek a postupně z nich ukusují. 2x obraz barevný darovaný. Obraz normálně patří na stěnu nebo do depozitáře, ale tohle jsou dárky amatérů, a tak jsou odloženy na čestném místě tak, aby bylo jasné, že nejsou součástí vybrané sbírky. Autorům cítím přesto vděčnost. Kytara – sochařský objekt. Ten součástí sbírky je, proto stojí před obrazy. Reklamní polštářek s flitry. Je hnusný, ale děti jej milují. Nefunkční CD mechanika. Tedy ona je funkční, ale jen sama o sobě. S mým počítačem se odmítá bavit. Tak čekám, až ji to přejde. Kalíšek na léky. Nevím, co tu dělá, takže půjde z domu. A to jsme stále v pracovně, která je mým výsostným územím. Jakmile vstoupíme do dalších místností bytu, pokrývačské výkony se zdvojnásobí. Moje paní totiž také není žádný břídil. Tak jako já pokládám za nezbytné mít po ruce tlakoměr a návod na ovládání nového vysavače, ona využívá volné kapacity k umísťování aromalampiček, masážních kroužků a balonků, účtenek, krabic s oděvy z e-shopu, o nichž není jasno, zda obstojí (na vrácení je 14 dnů), krémů na ruce, drobných šperků...

Jednou začas – totální rekonstrukce a malování jsou ideální příležitostí – dochází k radikální revizi: plochy se vyprázdňují a udělají místo pro další pokrývání. Kolik překvapení a srdceryvných loučení tyhle chvíle přinášejí! Vyhodil jsem diáře z prvních let milénia, objevil sadu společenských her na cesty, utřídil soubor dálkových ovladačů a odstranil ty, které už nic neovládají. Je to bolestný proces, ale přináší pocit obrození. Zas, byť na chvíli, vypadá naše obydlí jako domov gentlemana a distingované lady. Jen ta plechová piksla na keksy na lavici v předsíni to hyzdí. Nikomu nechutnají. Ale dejte tomu dva tři měsíce a ono se to samo zkazí nebo sní. Ale co pak s prázdnou pikslou? Ta by se mohla hodit. Nu, nechme ji zatím tam, než jí vymyslíme lepší místo. Na lavici se stejně nedá sednout, když jsou tam ty detektivky pro babičku.

VYSAVAČ

Pořádakumilovná domácnost pravidelně vysává. U nás se každý týden luxovalo. Rodina staromilsky držela termín „luxování“. Ten se zažil díky nadvládě společnosti Elektrolux na trhu domácích vysavačů. Dodnes se výrazem „luxování“ dokládá síla značky, která přijde s přelomovým produktem. Jako když se později xerozovalo na kopírkách všech možných výrobců. Můžete si to někde vygooglit. Třeba na Seznamu.

Slovo „vysávat“ mělo pro naši rodinu nepříjemnou konotaci. Zní totiž obdobně jako „nasávat“.

I to se provozovalo, nicméně s nepříjemnými důsledky. Jako byly třeba dlouhé dny mlčenlivé nevráživosti nebo servírování rodinného oběda s přepjatým chladem. Ani škrobený číšník okatě pohrdající svým zákazníkem by nedokázal znechutit vepřo knedlo zelo u nedělního oběda tak mistrně, jako to činila moje matka po nějakém flámovém excessu.

Avšak zpět k luxování. Nejstarší lux hodný toho jména jsem poznal u babičky. Byl to těžký přístroj, který svým designem připomínal výtvary šíleného vědce Orfanika z filmu Tajemství hradu v Karpatech. Po koberci se pohyboval na kovových ližinách. Vysavače totiž byly původně určeny výhradně pro odstraňování nečistot z koberců. Měly ulevit hospodynkám dřinu s klepáním těžkých tepichů. Kdo kdy vlácel třímetrový peršan, ví, o čem mluvím. Ostatní plochy se vytíraly namokro.

Když mi bylo nějakých devět nebo deset, udělila mi matka nevíтанé právo gruntovat jednou za čtrnáct dnů byt. Tedy vytrít kuchyň, vyluxovat, vycídit sidolem veškerá kování, otřít prach z nábytku, vzít mokrým hadříkem skleněné výplně dveří. Obětoval jsem tomuto cvičení vždy jeden víkendový půlden.

Tak jsem nastartoval svůj úděl – od té doby luxuji. Dnes dobrovolně, protože nikdo nevyluxuje lépe než já. To je stav, ve kterém se ocitne každý závislák, jemuž není pomoci. Profesionální uklízeči za úplatu se mohou mému výkonu

maximálně přiblížit! Vlastní děti se o něco takového ani nesnaží. Prostě: nejlepší bramborový salát je od maminky a nejlépe luxuji já.

Dnes luxuji dobrovolně a nerad se pouštím do vytírání. Myslím, že muži se dělí na příznivce suchých nebo mokrých procesů. Já jsem typický sucháč. Nečiní mi problém utírat nádobí a luxovat. Naproti tomu například můj otčíman se bez odporu ráchal v dřezu plném těch odporných zbytků a mastnot. Ale utěrku by do ruky nevzal! Společnost je zkrátka rozdělena.

Mým životem prošlo mnoho vysávacích přístrojů roztodivných barev a dobových designů. A právě teď nastal čas pro další změnu. Na tom lze krásně demonstrovat pokrok. Nebo blahobyť, chcete-li, ve kterém žijeme.

Dříve se opatrovaný vzácný stroj používal až do posledního výdechu. Rodina k němu měla vztah jako k domácímu mazlíčkovi, který se roztomile motá pod nohy. A i když je to starý, poloslepý brach, který už moc nevětrí a za zajícem se jen líně ohlédne, přece jen by jednomu trhalo srdce ho vyhodit z domu.

To dnes stačí, když zaváháte, zda je elektrický služebník ještě dost sexy, zda si nemůžete dovolit efektnějšího a mnohoslibnějšího partnera pro domácí úklid. A protože na to máte – jdete si ho koupit. Ze stejných důvodů dochází ke změně i u nás. Moje paní usoudila, že se svojí figurou a ve svém postavení nemá zapotřebí nažívat s osm let starým přístrojem, který sice stále účinnivě táhne, ale už moc nezdobí. Aby bylo jasno, luxuji já, ale to neznamená, že rozhoduji o tom, čím. Zvláště když moje finančně nezávislá partnerka ode mne, kromě následného sacího výkonu, nic nežádá. Mea culpa.

S průběhem akvizičního projektu jsem ovšem pravidelně seznamován. Takže vím, že původně vysněný tyčový Dyson s mokrou funkcí upadl do nemilosti, protože výrobce se sice chváli nevídanými parametry, ale zamlčuje, že vysavač nemá výdrž. Typický mladý milenec. Na to už zralá žena nenaletí. Na garsonku je to ideál, ale pokud máte vícepodlažní vilu, dojde vám baterie už v zádveři.

Takže se průzkum zaměřuje na klasické šňůrové vysavače, kterými pravidelně otloukám čerstvě nabílené rohy a starožitný nábytek. V tomto smyslu by lépe sloužil centrální vysavač. Ale jednak náš dům není uzpůsoben, jednak je to pro mě poněkud děsivý aparát. Kdesi v podzemí je umístěn ukrutně výkonný kompresor, který musí vytvořit takový podtlak, aby hravě vcucl smetí ve

všech místnostech domu. A to třeba i činžovního! Představuji si to tak, že do sklepa někdo přemístí strojovnu z nějakého toho dolu ČSM či odkud. Při spuštění je třeba se mít na pozoru. Neodvážil bych se odložit poblíž zlověstného otvoru novorozence!

Robotický vysavač! To by bylo terno! Ovšem ne u nás doma. Množství židlí, štokrát, květinových stolků, záhybů, povrchů by způsobilo, že by robot zůstal k smrti vyděšený přísátý k nabíjecí stanici. Případně bychom ho museli po několika pokusech odvézt k psychiatrovi. Že moderní přístroje už mají čidla a umělou inteligenci a kdesi cosi? Poslechněte si tento příběh:

Dobře situovaný kolega si koupil nejchytřejší robotický vysavač za desetitisíce. Se speciální funkcí detekce zvířecích výkalů, vylitých olejů a upadlých zmrzlín, s vestavěnou kamerou, ovládáním aplikací atd. Jednou přišel domů a vysavač byl... no řekněme znehodnocen. Záznam z kamery nabídl neradostný pohled: robot se blíží k pozadí třesoucího se krysaříka, který kálí na plovoucí podlahu. Detekce nedetekce, stroj se nezdůvodnitelně valí vpřed, aby na své kartáče nabalil a do hi-tech ústrojí nasál vše, co zbylo z prémiových granulí. Pak, zadušen výkaly, zdechl.

I tento případ dokládá, že luxování je i v jedenadvacátém století vysoce kvalifikovaná, riziková práce, kterou nemůže vykonávat kdejaký tupec, ale ani sebeinteligentnější robot. Jsem tedy odsouzen k této činnosti až do okamžiku, kdy zesláblý věkem upadnu před sací hubici a najdu svůj hrob v sáčku mezi chuchvalci smetí, prachu a dámských kadeří. Hm, to vlastně není tak špatné...

PŘÍSTROJE

Náš byt se zaplnil přístroji. Když se ohlédnu do minulosti, vidím několik věrných pomocníků – pračku, ledničku, vysavač, remosku, mixér, žehličku –, které provázejí člověka už nejméně sto let. K nim během posledních desetiletí přibýly desítky dalších. Pokrývají plochy, naplňují dutiny, ba i celé místnosti. Utiskují člověka, tváříce se, že pomáhají. V tom se podobají některým tchyním. Tchyni ovšem nelze vypnout a odnést do sklepa nebo do garáže.

Snažím se zahlcení všemožnými jednoúčelovými přístroji bránit. A to máme velký byt! Přesto nám oproti jiným domácnostem spousta nezbytných přístrojů chybí! Držím se statečně a stejně se na pracovním stole práší na šicí stroj, v koupelně se povalují nejrůznější tvarovače účesů, které už vyšly z módy nebo obliby. Účesy i tvarovače.

Jediným přístrojem, který z mého života naopak definitivně zmizel, je ždímačka. Dnes jedna krabice vypere, vyždímá i usuší. To v dobách mého mládí jsme měli pračku, nikterak automatickou, a ždímačku. Do pračky bylo třeba nalít vroucí vodu a nasypat mýdlo. Ona pak se zlověstným hukotem převalovala prádlo ve svých útrobách, plníc koupelnu vůní a párou. Následně se voda z pračky gumovou hadicí vypustila do vany. Aby v prače nezůstala ani kapka špinavé sedliny, bylo třeba ji všelijak kvedlat a naklánět.

Ždímačka – to byla taková zběsilá čamrda, do které se mokré prádlo vložilo. Vnitřní buben se roztočil šílenou rychlostí.

Odstředěná voda vytékala výlevkou v dolní části malého a těžkého přístroje, ne nepodobného pařezu. K výlevce bylo třeba dát nádobu a jímat. A to byl problém. I derviš rotující v extatickém tanci byl stabilnější než naše stará ždímačka. Bez dozoru se tak ždímačka vydávala na cestu koupelnou a camrala, kde ji napadlo. Pračka se ždímačkou tvořily zajímavý pár – pračka byl takový zamračený, nemotorný, ale v zásadě spolehlivý bručoun. Jeho partnerka ždímačka zas hyperaktivní, lehce hysterická divoženka.

Když jsem byl malý, moje matka zvládala profesi umělkyně a posílání pečovatelky o domácnost s několika málo mechanickými či elektrickými pomocníky. A také díky tomu, že poměrně záhy mne naučila s nimi zacházet. Část domácích povinností, při nichž nehrozilo, že se zmrzačím nebo něco zničím, přenechala mně. Tak jsem se například seznámil s několika generacemi vysavačů a s mechanickým kartáčem. Domácnost mého mládí si na technické výstřelky nepotrpěla. Cídní kování na dveřích a na nábytku ručně sidolem. Okna se myla rukou a finálně leštila starými novinami. Při dnešní ceně a vzácnosti novin je možná levnější najmout oknaře. Vytlíralo se zásadně hadrem na smetáku. S mopem jsem se seznámil až po změně politického režimu a dodnes mám k němu jistou nedůvěru.

A tato nedůvěra mě provází při pořizování nových a nových přístrojů. Máme: místo mixeru univerzální měčtač, řezač, míchač a šlehač. Vedle podlahového vysavače i ten ruční. Elektrický kartáček na zuby, šicí stroj, varnou konvici, mikrovlnou troubu, jakýsi napařovací přístroj k vertikálnímu žehlení, elektrický umývač oken, blikající vyvíječ vonné esence. A co je nejhorší, největší a nejhluchnější – chodící pás! Maně si vzpomínám na několik přístrojů, které prošly naší domácností a někde zapadly. Šlehač na kávovou pěnu například, elektrický brousek nožů, různé větráky a fukary. Možná vám neuniklo, že jsem nejmenoval společníka dnes běžného v každé, i té nejchudší domácnosti – kávovar. Některé rodiny jich mají celou sbírku. Tak jak svištěl technologický pokrok – od elektrického mlýnku přes kávovar na mletí a vaření, kapslovar až po presovač. Pokládám za vynikající úspěch, že jsem se kávovaru ubránil. Měli bychom je všechny. A nakonec skončili u konstatování, že takové espresso jako z profi přístroje za tři sta tisíc si doma opravdu neuděláte. Tuhle etapu jsme přeskočili a zvítězila moka konvička. Jak prosté, milý Watsone!

Přesto i nám životem prosvištěl aparát dnes zapomenutý a zasutý kdesi v kuchyňské lince. K významnému životnímu jubileu jsem obdržel od mých nejbližších děvčat drahý mechanický stroj na výrobu domácích těstovin. Asi si představovaly, jak během nedělního dopoledne hlava rodiny, zamoučená od hlavy k patě, radostně kmitá v kuchyni v zástěře a baví se přípravou oběda. Dámy si lakují nehty, vyměňují názory na poslední módní novinky a nabídku kosmetických značek a sem tam vyšlou k zaprášenému kuchtíkovi nějaký ten povzbuzující kompliment: No vidíš, jak ti to krásně jde! Už se na tu dobrotu těšíme!

První bolest byla spojena s pozdním poznáním, že z jihočeské mouky italská těstovina nepovstane. Když jsem se vymanil z objetí všudypřítomné mazlavé hmoty, vydali jsme se na pozdní oběd do nejbližší pizzerie. Ale ani po nasazení originál italské semoliny se mi nevedlo dobře. Výrobky, kterým jsem věnoval dopoledne plné kuchařiny a odpoledne plné úklidu, jen vzdáleně připomínaly ty krásné vysoustružené, neslepující se různotvaré čerstvé těstoviny, které je možné si zakoupit za 60 korun. Dopadlo to jako s kávovarem – prostě italskou domácí těstovinu si bez profesionálního Itala doma neuděláte. Nebo možná vy uděláte. Já ne. Už nikdy!

RUCHY DOMOVA

Náš televizor je jako naši fotbalisté. Dopředu hraje málo a ne moc dobře. O to víc hraje dozadu. Jak je to možné? V dobách, kdy televizor mával tvar bedny, mířily reproduktory z čelní stěny na diváka. Ploché televize mají elegantní obrazovku od rohu do rohu, pro reproduktor zde není místo, a tak se montuje dozadu. Předpokládá se, že plochá televize je někde zavěšena nebo přiražena ke zdi. Zvuk od reproduktoru se o zeď odrazí a dorazí k uchu divákovu.

Naše plochá televize ale stojí volně pod schodištěm. Rozděluje obytný prostor na dvě funkčně odlišné místnosti. Kuchyni a jídelnu na jedné (zadní) straně (televize) a obývací pokoj s televizním hledištěm na druhé (přední). Zvuk z reproduktoru na odvrácené straně televizoru se tedy od ničeho neodrazí. Profrčí pod schodištěm a ovládne kuchyň, kde je slyšet perfektně. K divákovi v obýváku se vrací teprve odrazem o kuchyňskou linku, oslaben dlouhou cestou zvící nějakých 12 metrů. Takže televizní divák, který by měl mít plnohodnotný audiovizuální zážitek, už mnoho neslyší. Zato na osobu šukající po kuchyni bez ambice sledovat televizní program telka nesnesitelně řve.

Dokonce za rohem, za dveřmi toalety, je zvuk z televizoru zřetelnější než při soustředěném sledování ze vzdálenosti tří metů.

Zvukovou nepohodu naší domácnosti posilují navíc další zdroje: digestoř, varná konvice, mikrovlnná trouba, klimatizace, vysoušeč vlasů, robotický měchtač, syčící papiňák. Paradoxní je, že největší rámus nevzniká při nějaké hektické činnosti, ale v lenošivé, pohodové atmosféře. Představte si: pán domu sleduje v televizi svůj oblíbený zahrádkářský magazín, varná konvice mu ohřívá vodu na americano, jehož základ vytváří presovač s mlýnkem na zrnkovou kávu. Na plotně se v papiňáku dusí hovězí a v kastrolu bublá omáčka. Digestoř se snaží vysát z místnosti zápach smažené cibulky. Je letní nedělní dopoledne a sluníčko už pěkně pálí, takže se občas spustí klimatizace. A hukot z koupelny svědčí o tom, že milostivá paní finišuje se svým účesem, aby mohla servírovat co nejkrásnější. To je hukot, co? Proti tomu jsou řvoucí a dupající caparti při polštářové bitvě decibeloví neduživci!

Kromě zvukové nepohody ovšem rámusení domácích spotřebičů působí i jako překážka v komunikaci. Stává se nezdárka, že žena během míchání jíšky pojme nějakou štěpnou myšlenku. Vysloví ji, očekávajíc reakci muže, jenž se usilovně snaží zachytit zasvěcená slova televizního zahradníka o roubování kdoulí. Žena vychází z přesvědčení, že muž kouká na televizi stejně jen proto, aby nemusel nic dělat, program ho tedy v podstatě nezajímá. Předstírá zájem o kdoule, ale ve skutečnosti se s nastraženým sluchem třese na každé slovo, které by mohlo zaznít od plotny.

„Měl bys už konečně zavolat toho natěrače. Kdy to uděláš?“ odrazí se od zástěny nad dřezem. Ale všechny sykavky sežere syčící píst papiňáku. Hukot digestoře pohltí samohlásky, vrnění kávového mlýnku rozemele na nesrozumitelnou drť zbývající souhlásky. Tato zvuková kaše padne vysílena mezi zaprášenou kabeláž na „poště“. K uchu oslovené osoby tedy nedorazí.

Nyní je třeba vysvětlit pojem „pošta“. Jde o místočko pod dřevěným schodištěm vedoucím do podkrovní, které tvoří předěl mezi kuchyňskou a obývací částí prostoru. Kdysi, když ještě nebylo zaplněno kabeláží k hifi soustavě, televizi a internetu, se tu usazovala moje čtyřletá dcera. Mezi stupni schodiště zřídlila poštovní přepážku a známkovala, razítkovala a inkasovala. I když prostor pod schodištěm už je pro ni dnes stísněný a spleť kabelů by mohla působit jako past, z níž není úniku, pojem „pošta“ přežil.

„Takže raději děláš, že mě neslyšíš?“ zvolá žena mocným hlasem od sporáku, když nedostane odpověď na otázku.

„Co jsi říkala? Já tě neslyším!“ volá televizní divák vytržený z idylly kdoulového sadu.

„No abys mě slyšel, když ti ta televize tak řve!“

„Ale mně neřve, já ji skoro neslyším!“

„Ježíši, tak to už jsi asi opravdu hluchej!“

„Jestli mi něco chceš, tak laskavě udělej pět kroků a řekni mi to. A nepřekřikuj digestoř a varnou konvici k tomu. To je marný.“

„No tak já to tady povypínám a klidně si dám k obědu kimči s tofu, když ti to tak vadí. Ty si obědvěj, co chceš.“

Milý čtenáři, vrať se na pasáž věnovanou umístění reproduktorů na televizoru s plochou obrazovkou. A udělej si sám a svobodně názor, kdo, případně co a proč řve. Kdo je hluchej a kdo línej udělat pár kroků! Kdože? Kdo?! Neslyším!

TICHÁ DOMÁCNOST

Právě jsem dokončil píseň „Má milá ztrácí hlas“, což mne dovedlo k širší úvaze o fenoménu tiché domácnosti. Vypadá to, že iniciátorkami tiché domácnosti jsou vždy ženy. Tolik tedy má zkušenost. Mám za to, že důvodem je relativně vysoký počet přirozeně nemluvných mužů. Protože tichá domácnost je stav demonstrativní, u zamlklých mužů by vznikala nepříjemná nejistota, zda nastala významně tichá domácnost, nebo ten ňouma jenom nemá co říci. Nemluvné ženy jsou výjimečné (mimo stav tiché domácnosti), takže hned víte, že jste v trestu. To neznamená, že je zřejmé proč. Nevíte-li, jen tak se to nedozvíte, protože „to stejně nemá cenu“.

Důsledné dodržování tiché domácnosti naráží na potřebu přece jen udržet domácnost v jakéms takém provozu. Copak příkazy! Ty je možné udílet příkře. Copak dotazy! Ty je možné vznášet komisi. Ale když je nutno o něco nedejbože požádat? To se láme chleba. Požádat o laskavost ultimativním způsobem je opravdové umění. Jen naiva si může takovou žádost vykládat jako příznak oblevy. Jako ruku podanou ke smíru. Následná smeč je o to vražednější.

Přerušovaná tichá domácnost. Nastává, pokud do jejího trvání zasáhne nějaká společenská událost, kde není radno zjevovat domácí neshody. Zkušená žena málokdy odmítne ztrestaného muže doprovodit na večeři s kolegy nebo na rodinnou oslavu. Dobře ví, že by tak muži umožnila interpretovat svoji absenci trestuhodně libovolným způsobem. A tak se ve společnosti mlčící sfinga mávnutím kouzelného proutku promění v perlící láskyplnou společnost. Všichni obdivují její empatii a oddanost mužičkovi. Společnost netuší,

že veškerý šarm, který ona dává na odiv, se koncentruje ve vzkaz jednomu adresátovi. Ten vzkaz zní: „Ano, taková umím být. Když chci!“

Jak se pohybovat v tiché domácnosti? V naší rodině se uplatňovaly oba krajní přístupy. Babička tichou domácností netrestala toliko našeho nejspíše svatého dědečka, ale také nezbedné děti. Zarputilá dcera (moje matka) zpuštěně dodržovala rádiové ticho, dokud babička sama nepovolila. Zato měkkosrdcatý strýček Jiří žadonil: „Mluvte se mnou.“ Můj otčím řešil situaci s nadhledem. Zmizel. Tolik srdnatosti v sobě moje matka nenašla, aby mu v období tiché domácnosti odpírala prát fusekle a spodřáry. Takže dobře zaservisovaný otčím přečkal tichou domácnost v halasné společnosti rozjuchaných přátel. Pokud byla situace vážná, volil odzbrojující taktiky: pokrýl lože růžemi s omluvným přípísem, ohromil cenným darem, zavlekl matku na luxusní večeři, kde se jí vynalézavě dvořil. Že tím přiznal vinu? Ale koho by tohle trápilo, když začaly docházet vyžehlené košile a v lednici se objevila slibně špikovaná telecí kýta, že? Trpte si, otroci principiálních stanovisek, když vás to baví.

Konec tiché domácnosti obvykle přijde nenápadně. Přibývá uřeknutí, zapomíná se, že se nemluví. Nakonec udržování tiché domácnosti představuje větší námahu než udržování domácnosti jako takové. Úleva je oboustranná.

Jedna moje známá přišla s udržitelnou variantou tiché domácnosti: ztišenou domácností.

Neoněmí, zato hlasitost a míru artikulace sníží na minimální úroveň. Také přestane pohybovat rty, takže ani odezírání nepomáhá. Postižené to nutí donekonečna opakovat otázku „Cože?“, obíhat tišinu a bičovat smysly k prasknutí. Nedůstojné a vysilující zároveň. Tichá domácnost je jako letní bouřka z horka. Ztišená domácnost jako tři roky sucha.

Má tichá domácnost budoucnost? Těžko říci. Dnešní mladé dvojice s pohledy zabodnutými do mobilů ji provozují jaksi mimoděk a v dobré pohodě. Je ovšem možné, že technologie poskytují ještě mnohem hustší příležitosti k ostrakizaci. Možná budeme jednou na tichou domácnost vzpomínat s vděčností.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Dobrý den a další nechutné sprostěárny.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.